

Starta skola, förskola eller annan undervisningslokal

2015-05-11

Bygg- och miljöavdelningen

08-581 690 00

Lagkrav och bygg- och miljöavdelningens råd

Planerar du starta en skola, förskola eller annan undervisningslokal eller bygga om en befintlig, tänk på att det är den som driver verksamheten som har hela ansvaret för att miljön är sund och hälsosam både inomhus och utomhus. Den här vägledningen beskriver de lagkrav som alla måste uppfylla och bygg- och miljöavdelningens råd om hur kraven i miljölagstiftningen kan uppnås. Observera att det finns fler lagar som styr utformningen, t.ex. livsmedelslagen, skollagen och plan- och bygglagen, som naturligtvis gäller parallellt.

Bygg- och miljöavdelningens roll

I miljöbalken står det att tillsynsmyndigheten (d.v.s. bygg- och miljöavdelningen) ska vara särskilt noga med att kontrollera att de lokaler där man bedriver undervisning inte riskerar att vara skadliga för hälsan. Det är du som är verksamhetsutövare som har det fulla ansvaret gällande kraven på sund och hälsosam miljö såväl ute som inne. Bygg- och miljöavdelningen ska ha in två typer av anmälningar från den som vill starta verksamhet. En anmälan enligt miljöbalken och en enligt livsmedelslagen. Båda kräver avgifter.

Anmälan enligt 38 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
Anmälan om registrering av livsmedelsanläggning

Placering

Lagkrav

Enligt krav i miljöbalken ska alltid bästa möjliga plats väljas när man ska starta en undervisningslokal. Du som är verksamhetsutövare ska motivera valet av plats i din anmälan. Enligt domstolspraxis omfattas såväl skolans inomhus- som utomhusmiljö av verksamhetsutövarens ansvar och båda aspekterna ska därför uppfylla kravet på bästa placering.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1§ och 2 kap. 6§
Miljööverdomstolen 2011-04-19, dom M4256-10

Luftföroreningar och buller

Lagkrav

Det finns miljökvalitetsnormer för luft och riktvärden för olika typer av buller som reglerar vilken luftkvalitet respektive vilka ljudnivåer som kan accepteras.

Miljöbalken (1998:808) 2 kap 3 §, genom domstolsbeslut i mål M 238-2000, 9 kap 3§ och 9§, Luftkvalitetsförordning (SFS 2010:477)

Bygg- och miljöavdelningens råd

Verksamheter som förskolor och skolor ska helst inte placeras vid kraftigt trafikerade gator eller nära industrier och större garage. Detta eftersom risken för luftföroreningar och buller är stor. Det får inte finnas risk för att miljökvalitetsnormer för luftföroreningar överskrids på platsen, eftersom det kan medföra en uppenbar risk för barnens hälsa i strid mot miljöbalkens krav. Även delmålen inom det nationella miljömålet *Frisk luft* ska klaras, särskilt om små barn ska vistas på platsen. Buller från väg- och tågtrafik får inte vara för höga varken inomhus i rum för barnverksamhet eller ute på skolans uteplats eller gård. Friytan utomhus ska vid behov bullerskyddas så att trafikbullernivåerna på de områden där barnen vistas mest inte överskrider 55 dBA ekvivalentnivå samt 70 dBA maximalnivå. Tänk också på om det finns verksamheter i närheten som har fläktar eller transporter som kan störa.

Tänk på att undervisningslokalens väggar, golv och tak ska vara tillräckligt ljudisolerade. Undervisningslokalen ska förstås inte placeras så att verksamheten stör de som bor runt omkring. Om undervisningslokalen ligger i ett flerbostadshus är det särskilt viktigt att tänka på placering, utformning och hänsyn. Bygg- och miljöavdelningen rekommenderar generellt inte att förskolors utemiljöer finns på bostadsgårdar som är mindre än 3000 kvm samt på bostadsgårdar intill hårt trafikerade vägar. Detta eftersom många som bor där har behov av en tyst gård. Avfallshanteringen måste också skötas så att de boende runt omkring inte störs av nedskräpning och lukt.

Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (NVV RAPPORT 6538 • APRIL 2015)

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13)

Infrastrukturpropositionen 1996/97:53

Svensk standard för krav på ljudisolering och akustik

Förorenad mark och PCB

Lagkrav

Det är viktigt att marken där undervisningslokalen planeras är fri från föroreningar. Det är din skyldighet som verksamhetsutövare att se till att marken uppfyller kraven för känslig markanvändning. Kontakta alltid bygg- och miljöavdelningen i denna fråga. Om du startar en undervisningslokal i en befintlig byggnad ska lokalerna vara PCB-inventerade. Om det finns PCB i lokalerna måste fastigheten saneras. Om PCB tidigare har funnits i lokalerna ska den omgivande marken undersökas för eventuellt behov av sanering. Detta är ditt ansvar som verksamhetsutövare.

Miljöbalken (1998:808)

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Förordning (2007:19) om PCB m.m.

Bygg- och miljöavdelningens råd

Markprover ska säkerställa att det inte finns föroreningar i marken. Om det finns föroreningar ska dessa tas bort. Om du redan har tillräcklig kunskap om marken behöver du inte göra markprover, men det är fortfarande ditt ansvar som verksamhetsutövare att se till att marken är giftfri.

Elektromagnetisk strålning

Lagkrav

Eftersom det saknas fastställda gränsvärden för långvarig exponering av elektromagnetisk strålning gäller miljöbalkens försiktighetsprincip. Detta innebär att tänkbara och möjliga skador och olägenheter ska förebyggas av dig som är verksamhetsutövare.

Miljöbalken (1998:808) 2 kap 3 §, 9 kap 3§ och 9 §

Bygg- och miljöavdelningens råd

Bygg- och miljöavdelningen anser, liksom Boverket, att det bör säkerställas att riktvärdet 0,2 μ T inte överskrids i nyetablerade undervisningslokaler. Vid nybyggnation bör elinstallationer utformas så att risken för vagabonderande strömmar blir så liten som möjligt. Detta görs till exempel genom att ett så kallat femledarsystem installeras.

Utemiljön

Forskning visar att barn mår bättre och är friskare när de vistas ute i gröna områden jämfört med inomhus. På förskolor som har en rymlig utemiljö med träd, buskage och kuperad terräng får barnen en ökad fysisk aktivitet. Deras koncentrationsförmåga förbättras och lek och motorik utvecklas på ett bra sätt. En bra grön miljö ger extra möjligheter för social, emotionell

och kognitiv utveckling hos barnen. Detta minskar, enligt Folkhälsomyndigheten, risken för psykiska problem hos barnen. När barnen tillbringar mycket tid utomhus minskar risken för att sjukdomar sprids bland barnen. För många barn är uteleken på förskolan och skolan ofta den enda tid barnet är utomhus på hela dagen, särskilt vintertid. Därför är utomhusmiljöerna på skolorna så viktiga för barnen och deras hälsa.

Lagkrav

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenhet, oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan. Det är du som är verksamhetsutövare som ska se till att det finns tillräckliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att barnen ska må bra. Miljöbalkens krav gäller såväl inomhus- som utomhusmiljön.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3§ samt 2 kap 2 och 3§§

Miljööverdomstolen 2011-04-19, dom M4256-10

Bygg- och miljöavdelningens råd

Alla barn ska ha möjlighet att leka utomhus i hälsosamma och inspirerande miljöer. Folkhälsomyndigheten anger att 40 kvadratmeter per barn är en lämplig lektyta utomhus. Undersökningar visar att gränsen, för när en skolgård fungerar för verksamheten, går vid 30 kvadratmeter friyta per barn. Med fungerande menas till exempel variationsrik, tillräcklig plats för rörelse, utrymme för växtlighet och låg grad av slitage. Friyta definieras generellt som yta avsedd för till exempel motion, rekreation, lekplats eller bollplan. Med friyta menas alltså de ytor där barnen kan leka och röra sig. Utemiljön ska helst vara en naturlig och integrerad del av skolverksamheten och kunna användas spontant i den dagliga verksamheten. Bäst är det därför om den ligger i direkt anslutning till lokalen. Undersökningar visar att smittspridningen bland barn blir mindre om de vistas mycket utomhus. Bygg- och miljöavdelningen rekommenderar därför att barnen om möjligt sover utomhus. Detta ställer naturligtvis krav på en kvalitativ utemiljö som ger barnen möjlighet till vila. Om det inte finns tillräckliga ytor utomhus ska du motivera hur barnen ska erbjudas en fullgod utomhusmiljö. Se också till att ytor för bil- och cykelparkering räknas bort från den totala yta barnen har tillgång till utomhus.

Enligt plan- och bygglagen ska du prioritera utemiljön för barnen över plats för bilparkering. Det är viktigt att skolgården har solskydd på sommarhalvåret för att minska barnens exponering för UV-strålning. Barnens utemiljö bör därför ha tillgång till naturlig skugga, vilket kan åstadkommas med träd, växter och växtbeklädda pergolor.

Plan- och bygglagen (2010:900) 8 kap 9-10§§

Socialstyrelsens allmänna råd 1989:7 Lokaler & miljö i förskola och fritidshem (upphävdes 1998)

Skolverkets allmänna råd för öppen förskola 2000:1

Solskyddsfaktorer – Sju tips för säkrare lekplatser och friskare barn, Strålsäkerhetsmyndigheten

Lokaler

Undervisningslokalen ska förstas vara anpassad efter din verksamhet. Detta är självklart om du bygger nytt, men det kan kräva investeringar för att en befintlig lokal ska fungera bra som undervisningslokal.

Lokalyta

Barn har behov av utrymme för att kunna röra sig fritt och utveckla motoriken. Det är viktigt även ur smittskyddssynpunkt att ytor inomhus inte är för små. Med många barn på

begränsade ytor är risken stor att skadligt höga ljudnivåer och dålig luft uppstår. Trånga lokaler ökar även slitaget vilket i sig innebär hälsorisk.

Lagkrav

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan. Du som är verksamhetsutövare ska se till att det finns tillräckliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att barnen ska må bra.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3 och 9 § samt 2 kap 2§ och 3§

Bygg- och miljöavdelningens råd

Bygg- och miljöavdelningens råd är att varje barn i exempelvis förskolan behöver en yta inomhus på minst 7,5 kvadratmeter. Dessa riktlinjer kommer ursprungligen från Socialstyrelsen och erfarenheter från både verksamhet och tillsyn har visat att de ännu är aktuella. Du som ska driva undervisningslokal ansvarar för att lokalerna inte är så små och begränsade att de innebär risker för barnens hälsa. Om det inte finns tillräckliga ytor inomhus ska en motivering göras för hur barnens behov av en fullgod inomhusmiljö ska tillgodoses. Räkna inte in förråd, kök, personalutrymmen, toalett och skötotrymmen i vistelseytan. Välj material som är lätta att rengöra, exempelvis kakel i skötrum och gummimatta i lekutrymmen. För att upprätthålla en god hygien ska lokalerna planeras så att köket inte fungerar som genomgångsrum. Det bör finnas separata utrymmen för torkning av våta kläder, alternativt plats för torkskåp. Lokalens rums höjd har bland annat betydelse för luftkvalitet och ljudmiljö och bör vid nybyggnad inte vara lägre än 2,7 meter.

Ljusinsläpp

Lagkrav

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3 och 9 § samt 2 kap 2§ och 3§

Bygg- och miljöavdelningens råd

Rum där barn vistas mer än tillfälligt ska ha tillräckligt med dagsljus för att barnen ska kunna växa och utvecklas. Fönsterglasens area bör i varje rum utgöra minst 10 procent av golvytan. Tänk på att fönstren ska placeras så att barnen kan se ut, vilket innebär att brösthöjd bör vara högst 0,7 m över golvet. I befintliga lokaler med högt satta fönster bör åtgärder vidtas så att det är möjligt för barnen att se ut. Källarlokal är inte lämpliga som förskolelokaler, då ljusintaget oftast är för litet och med fönster placerade så högt att barnen inte kan se ut.

Boverkets byggregler (BBR, BFS 1993:57 med ändringar enligt 2006:12)

Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2009:2) om arbetsplatsens utformning

Ventilation och temperatur

Lagkrav

Det är viktigt att lokalens ventilation är anpassad till verksamheten och att den regelbundet genomgår service. Fastighetsägaren är skyldig att regelbundet kontrollera fastighetens ventilationssystem med hjälp av en behörig besiktningsman. Den obligatoriska ventilationskontrollen, OVK, ska utföras vart tredje år.

Miljöbalken 2 kap 2§ och 3§, 9 kap 3§ och 9§, 26 kap 19§

Förordningen (2011:330) om verksamhetsutövarens egenkontroll Plan- och byggförordning (2011:338)

Bygg- och miljöavdelningens råd

Ventilationens luftflöde ska anpassas efter antalet personer som vistas i lokalen och efter det enskilda rummets storlek. Ventilationen ska vara dimensionerad så att uteluftsflödet motsvarar minst 7 l/s per person och med ett tillägg på 0,35 l/s per kvadratmeter golvarea samt att koldioxidhalten inte varaktigt överstiger 1000 ppm i vistelsezonen. Tilluft till lokalerna bör vara uppvärmd under vinterhalvåret för att inte ge upphov till drag.

I undervisningslokaler bör lufttemperaturen vara 20 °C. Barn leker ofta på golvet och därför bör golvtemperaturen inte vara under 20 °C och inte över 26 °C.

Den obligatoriska ventilationskontrollen, OVK, ska utföras vart tredje år.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd (FoHMFS 2014:17) om temperatur inomhus
Boverkets byggregler (BBR, BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2015)

Ljudklimat och akustik inomhus**Bygg- och miljöavdelningens råd**

Kontinuerliga ljud från installationer, exempelvis ventilationsanläggningar, får enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus inte överstiga en ljudnivå på 30 dBA i lokalen. När hörbara tonkomponenter förekommer får medel ljudnivån högst vara 25 dBA. Undervisningslokal bör utrustas med olika typer av akustisk dämpning, detta gäller särskilt i rum för lek och måltider. Vid nybyggnation skall Svensk Standard tillämpas. Bygg- och miljöavdelningen rekommenderar att de ekvivalenta ljudnivåerna i barnens verksamhet inte överstiger 68 dBA. Detta gäller under den tiden då det råder mest aktiviteter inomhus. Den tiden då barnen vilar eller är utomhus ska alltså inte räknas.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13)

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om höga ljudnivåer (FoHMFS 2014:15)

Boverkets byggregler (BBR, BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2015)

Svensk Standard SS 25268; Byggakustik – Ljudklassning av utrymmen i byggnader – Vårdlokaler, undervisningslokaler, dag- och fritidshem, kontor och hotell.

Bullret bort, Folkhälsomyndigheten.

Hygienutrymmen**Lagkrav**

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3§ och 9 § samt 2 kap 2§ och 3§

Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Bygg- och miljöavdelningens råd

Det ska finnas toaletter i lämpligt antal (en toalett per påbörjat tiotal barn är lagom), varav en ska vara en separat personaltoalett. Om det finns anställd kökspersonal bör de ha egen toalett. Toaletterna bör ha flytande tvål och engångshanddukar. På förskolor med yngre barn ska det finnas avskilt placerade skötbord med tillgång till rinnande vatten. Vid skötbord ska frånluftsventilation finnas. Det bör finnas ventilerade, låsbara städutrymmen med möjlighet att hänga upp städutrustning. I städutrymmet behövs en vask och tillgång till varmt vatten.

Utrymme för avfallshantering**Lagkrav**

Din verksamhet måste ha ett fungerande avfallsutrymme. Om undervisningslokal använder lågenergilampor, lysrör och batterier eller annat som ger upphov till farligt avfall, ska det

farliga avfallet förvaras separat. Det ska finnas ett speciellt utrymme för förvaring av farligt avfall. Transporten av det farliga avfallet ska utföras av en legitimerad transportör.

Miljöbalken (1998:808) 2 kap 4§

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004, Bilaga II

Avfallsförordning SFS 2011:927

Bygg- och miljöavdelningens råd

Undervisningslokalens avfall bör förvaras i ett ventilerat miljöhus alternativt i ett kylt soprum för att undvika att verksamheten eller boende i närheten störs av dåligt lukt från matavfall och använda blöjor. Miljöhuset bör placeras på minst åtta meters avstånd från friskluftsintag, bostadsfönster, balkonger och uteplatser. Avfallet bör inte blandas med avfallet från eventuella övriga hyresgäster. I de fall Bygg- och miljöavdelningens råd inte går att genomföra kan det bli aktuellt med kortare hämtningsintervall för avfallet, särskilt sommartid. Enkel källsortering kan med fördel göras som en del i den pedagogiska verksamheten.

Radon, fukt och mögel

Lagkrav

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan. Du som är verksamhetsutövare ska se till att det finns tillräckliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att barnen ska må bra.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3§ och 9 § samt 2 kap 2§ och 3§

Bygg- och miljöavdelningens råd

Radongashalten ska alltid kontrolleras i lokaler för barnomsorg. Mätvärdet för radongashalten får inte överstiga 200 Bq/m³ i rum där personer vistas mer än tillfälligt. Om du etablerar en undervisningslokal i befintliga lokaler ska du som är verksamhetsutövare kunna redovisa en aktuell radonmätning. Fukt kan orsaka att mögel och bakterier växer och bildar kemiska ämnen. Tecken på en fuktskada kan vara missfärgning, avvikande lukt och bubblor i ytmaterialen. Om du misstänker en fuktskada ansvarar du som verksamhetsutövare för att en utredning genomförs. Det är viktigt att kontrollera att det inte finns fuktskador innan en ny lokal tas i bruk. En äldre, felaktigt åtgärdad fuktskada kan orsaka hälsoproblem.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om radon inomhus (FoHMFS 2014:16)

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om tillsyn enligt

miljöbalken – fukt och mikroorganismer (FoHMFS 2014:14)

Boverkets byggregler (BBR, BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2015)

Verksamhet

Lagkrav

Enligt 38§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska undervisningslokal anmälas till bygg- och miljöavdelningen i god tid, minst sex veckor innan verksamheten startar.

Till anmälan ska en verksamhetsbeskrivning bifogas.

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Lagkrav

Alla undervisningslokaler är anmälningspliktiga. Det betyder att kraven är särskilt noga formulerade när det gäller verksamhetsutövarens egenkontroll. Egenkontroll ska finnas för att förebygga och förhindra att barn utsätts för till exempel buller, dålig ventilation, fukt, mögel, otillräcklig städning, radon och annat som kan påverka deras hälsa eller miljön negativt.

Lagstiftningen anger inte exakt hur egenkontrollen ska utformas, men det finns krav på skriftlig dokumentation av vem som är organisatoriskt ansvarig. Utgångspunkten för egenkontrollen är att göra en kontinuerlig riskbedömning av verksamhetens påverkan på hälsan och miljön. Det behövs dessutom en förteckning över de kemiska produkter som hanteras i verksamheten och som kan innebära risker.

Du ska som verksamhetsutövare ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning för drift och kontroll (som t.ex. ventilation, grindar, staket och värmesystem) hålls i gott skick.

Miljöbalken (1998:808)

Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll

Bygg- och miljöavdelningens råd

Undervisningslokaler omfattas av flera lagstiftningar som gäller egenkontroll. Därför rekommenderas att rutinerna för kontroller enligt bland annat miljöbalken, arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor (brandskyddsdocumentation) samordnas. Bygg- och miljöavdelningen vill

också att egenkontrollprogrammet ska innehålla skriftliga rutiner för hygien, städning och underhåll samt rutiner för felanmälan. Ett egenkontrollprogram bör också innehålla en redovisning av olika risker som är förknippade med utevistelse, hur man hanterar risker och vad man gör för att förebygga dem. Om undervisningslokalen delar utemiljö, alternativt vistas en stor del av tiden i offentliga parker, bör du ha rutiner för städning av utemiljön. Om det händer olyckor i din verksamhet bör dessa dokumenteras och följas upp.

Du ska också ha rutiner för hantering av en olycka eller skada.

Egenkontroll. Handbok 2001:3, Naturvårdsverket

Smittskydd och städrutiner

Lagkrav

Miljöbalken slår fast att människors hälsa och miljön ska skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller av annan påverkan.

Miljöbalken (1998:808) 1 kap 1 §, 9 kap. 3 och 9 § samt 2 kap 2§ och 3§

Bygg- och miljöavdelningens råd

Du som är verksamhetsutövare ska se till att det finns städrutiner där det framgår vem som städar, var, hur och hur ofta. Rutinerna bör även innefatta svåråtkomliga ytor, möbler, höga hyllplan, ventilationsdon och liknande.

För att minska risken för spridning av bakterier och virus är det viktigt att det finns fasta rutiner för handtvätt och personlig hygien för både barn och personal. Hygienrutiner behövs för exempelvis blöjbyten, toalettbesök och måltider. Det bör även finnas rutiner för vad personal och föräldrar ska göra vid infektionssjukdomar och hur leksaker och annat material rengörs och desinficeras.

Skriftliga rutiner bör även finnas för exempelvis tvätt av utklädningskläder, gardiner, mattor och andra textilier. Vattnet i varmvattenberedaren, om sådan används, ska alltid hålla en temperatur på minst 60 °C och varmvattnet i tappstallet ska vara minst 50 °C. Detta för att minimera risken för tillväxt av bakterier, till exempel legionellabakterier. Man bör efter längre uppehåll i verksamheten, som t.ex. sommaruppehåll, spola ur duschmunstycken i duschar och vid skötbord med hett vatten. Detta för att undvika legionellabakterier som kan ha växt till då vattnet stått stilla i ledningarna. Denna rutin bör säkerställas i verksamhetens egenkontrollprogram.

HYFS – Delrapport 2006-2009 från projektet Hygiensjuksköterska i förskolan

Boverkets byggregler (BBR, BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2015)

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och fritidsgårdar (Remiss 2014)
Legionella i vattenledningar, rapport från Boverket,

Allergi

Bygg- och miljöavdelningens råd

Det finns en rad förebyggande åtgärder som kan vidtas för att förebygga allergier. Du bör som verksamhetsutövare ta fram och dokumentera rutiner för arbete med allergifrågor. Rutinerna bör innehålla en lista över vilka barn som är allergiska och mot vad. För barn med livsmedelsallergier ska tydliga rutiner finnas för hantering av livsmedel. Var särskilt uppmärksam på nötter då dessa kan ge allvarliga allergiska reaktioner.

En barnmiljöronnd bör genomföras minst en gång varje år. För att minska risken för allergiutbrott kan verksamheten välja rätt växter och undvika att ta in exempelvis påskris och hyacinter i lokalerna. Man bör även undvika parfym och rengöringsmedel med stark doft. I vissa fall kan särskilda rutiner behövas. Detta kan gälla om det finns barn med speciellt svara allergier.

Allergironden – Astma- och allergiförbundet

Information om livsmedelshantering www.jonkoping.se/livsmedel

Information om allergikosthantering, www.slv.se

Handbok för säker mat inom vård, skola och omsorg – Branschriktlinje för kök, SKL.

Allergi och annan överkänslighet – hantering av märkning av livsmedel – Branschriktlinjer.

Rökning

Lagkrav

Enligt Tobakslagen får rökning inte förekomma på eller i anslutning till undervisningslokal. Även utemiljön omfattas av detta förbud. Skolans område, både inomhus och utomhus, ska vara rökfritt dygnet runt. Cigarettrök finns kvar i utandningsluften i cirka 30 minuter efter rökning och sprids dessutom via kläderna.

Tobakslagen, SFS 1993:581

Kemikalier i varor och material

Det läcker lite och långsamt ut kemiska ämnen från varor och material vi omges av. Vi människor exponeras för dessa i omgivningen t.ex. i luften, med damm, via hudkontakt och genom maten. En del av dessa ämnen har egenskaper som på sikt kan göra oss sjuka. Barn är mer känsliga och har oftast en högre exponering varför det är extra viktigt att välja bättre produkter utan de ämnen som vi vet är problematiska.

Lagkrav

Alla kemiska produkter, som t ex maskindiskmedel, fixervätska för teckningar, målarfärger och tändvätska, ska hållas inlåsta och avskilda från livsmedel.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004, Bilaga II

Bygg- och miljöavdelningens råd

Välj giftfria varor vid byggnation och inredning, lek-och hobbymaterial. Ställ krav vid inköp på att få information om innehåll av särskilt farliga ämnen på kandidatlistan (lagkrav enligt REACH, § 33 EU-förordning 1907/2006) och ställ krav på att produkter ska klara kriterier för miljömärkning.

Anmälan enligt miljöbalken

Enligt 2 kap 3 § miljöbalken ska du som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utföra de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Du som ska driva undervisning ska också säkerställa att barnen har en bra vistelsemiljö både inom- och utomhus. Om bygg- och miljöavdelningens råd inte följs är det verksamhetens skyldighet att visa på vilket sätt det säkerställs att barnen inte utsätts för risker som kan innebära olägenheter för deras hälsa. Om du som är ansvarig för verksamheten inte kan redovisa detta på ett godtagbart sätt i anmälan om att starta verksamheten (enligt § 38 förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd) kan bygg- och miljöavdelningen förelägga om att du ska komma in med kompletteringar eller förbjuda att verksamheten startar.

En fullständig anmälan ska vara inlämnad senast sex veckor innan undervisningslokalen ska öppna. Följande ska redovisas i samband med anmälan enligt miljöbalken (blankett finns på www.upplands-bro.se):

- Kartmaterial och fastighetsbeteckning som visar var undervisningslokalen ska ligga.
- En omgivningsplan där det framgår var industrier eller andra verksamheter är placerade som eventuellt kan påverka barnens hälsa eller skolmiljön på ett negativt sätt.
- Ritning över undervisningslokaler med information om rummens användning samt:
 - vistelseyta per barn inomhus, exklusive toaletter, skötotrymmen, förråd, kök, personalutrymmen och andra ytor som barnen inte har tillgång till,
 - enkel redovisning av hur uträkningen av vistelseyta har gjorts samt vilket antal barn den baserats på,
 - typ av ventilation samt var ventilationens friskluftsintag är placerat,
 - en redovisning av ventilationsflöden i varje rum, samt hur många personer som ventilationen i respektive utrymme är dimensionerad för,
 - placering av toalettutrymmen och skötbord,
 - placering av städutrymme och utrymme för tvättmaskin och torkskåp.
- Lokalens dagsljusinsläpp i form av enkel uträkning av fönsterglasens area i förhållande till golvarean i de rum som barnen vistas i, samt fönstrens placering (brösthöjd).
- Vid ändring av befintlig lokal till undervisningslokal:
 - uppgifter om inventering samt eventuell sanering av PCB,
 - undersökning av radonförekomst.
- Ritning/situationsplan över utemiljö med:
 - uträkning av utomhusytans storlek samt vilken kvadratmeteryta som varje barn har tillgång till, inte inräknat parkeringsplatser, soprum, förråd och andra ytor som barnen inte har tillgång till,
 - en enkel redovisning av hur uträkningen har gjorts samt vilket antal barn den baserats på. I de fallen då anmälan innebär ett utökat antal barn på en befintlig yta ska även dessa barn tas med i beräkningen och redovisas,
 - redovisning av befintliga och planerade inhägnader,
 - beräknade nivåer av trafikbuller samt luftkvalitet på förskolegården samt eventuella behov av bullerreducerande åtgärder. Om gällande riktvärden överskrids bör verksamhetsutövaren låta genomföra noggrannare undersökningar, samt föreslå lämpliga åtgärder för att reducera påverkan på verksamheten,
 - om växtlighet saknas i utemiljön bör en skuggstudie genomföras,

- vid etablering i eller i anslutning till parkmark/grönytor, som inte direkt ingår i undervisningslokalens inhägnade gårdsyta, ska även denna grönytas storlek redovisas.
- Särskilt för uteförskolor:
 - förskolans vistelseområde (namn eller adress till platserna), promenadavstånd mellan eventuell lokal och dessa ytor samt färdsätt,
 - om utevistelsen sker inom ett avgränsat område bör ytan barnen kan vistas på redovisas,
 - förekomst av vindskydd avsedda för barnen,
 - tillgång till och användning av (offentliga) toaletter på olika platser i samband med utevistelse.
- Bygg- och miljöavdelningen rekommenderar att markprover för att upptäcka eventuella markföroreningar tas i samtliga fall då en undervisningslokal nyetableras. Resultatet av dessa ska du redovisa till bygg- och miljöavdelningen.
- Verksamhetsbeskrivning:
 - beskrivning hur din verksamhet kommer att använda de ytor undervisningslokalen förfogar över, såväl ute som inne,
 - om ytorna inomhus är mindre än de som rekommenderas av bygg- och miljöavdelningen bör du som verksamhetsutövare redovisa hur tillräcklig rörelseyta, smittskydd, ljudnivåer, luftkvalitet samt det ökade slitaget kommer att hanteras för att garantera en god inomhusmiljö för barnen,
 - en beskrivning av din verksamhets utevistelse och hur verksamheten kan garantera en tillräcklig utevistelse i en stimulerande miljö för barnen,
 - om parker/grönområden utgör en komplettering av utemiljön bör dessa namnges, avstånd till grönytan anges och hur ofta skolan planerar att ta sig till området redovisas.
- Lösningar för angöring samt transport av mat till verksamheten.
- Avfallshantering, placering av kärl, hantering och transport av farligt avfall samt uppgift om eventuell egen kompostering.
- En översiktlig beskrivning av din verksamhets egenkontroll.
- Eventuella parkeringsmöjligheter för cyklar/cykelkärror/barnvagnar och liknande.

Miljöbalken (1998:808) § 38 förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Förordning(1998:901) om verksamhetsutövarers egenkontroll

Anmälan om registrering enligt livsmedelslagen

Enligt Livsmedelslagen (2006:804) med stöd av 23 § Livsmedelsförordningen (2006:813) och enligt artikel 6 punkt 2 förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april om livsmedelshygien ska du som vill starta en livsmedelsverksamhet skicka en anmälan för registrering av livsmedelsanläggningen till Bygg- och miljönämnden i Upplands-Bro kommun. En avgift tas ut för registrering och godkännande.

En anmälan ska vara inlämnad senast två veckor innan livsmedelsverksamhet ska startas. Följande ska redovisas i samband med anmälan enligt livsmedelslagen (blankett finns på www.upplands-bro.se):

- Livsmedelsföretagarens namn och adress.
- Organisationsnummer, personnummer eller samordningsnummer.
- Lokal, utrymme eller plats där verksamheten ska bedrivas.
- En beskrivning av verksamhetens typ och omfattning.

<http://www.livsmedelsverket.se/>